

HANDBOEK

OPBRENGSTGERICHT WERKEN

CBS De Regenboog

Zandbos 48

2134 DE Hoofddorp

023 5634514

info@deregenbooghoofddorp.nl

Inhoudsopgave

	<u>Blz.</u>
Visie	3
Lesdoelen en succescriteria	5
Instructiemodel	7
Coöperatieve leerstrategieën	13
Feedback	14
Eigenaarschap	16

Visie

De Regenboog

Op onze school stellen wij het kind centraal. Daarbij gaan wij uit van de continue ontwikkeling van de individuele leerling van 4 tot en met 12 jaar. Alles is erop gericht om hierbij voldoende aandacht te besteden aan het unieke van ieder kind in al zijn ontwikkelingsfasen en aan de bevordering van goed sociaal gedrag. De leefwereld van het kind is hierbij het uitgangspunt. Het onderwijs is een goed middel voor het kind om de wereld te ervaren en te structureren. Dit bieden wij door een doorgaande lijn, een gezellige sfeer, een goed functionerend team, een leerlingvolgsysteem, aandacht voor de individuele leerling en rust, orde en regelmaat.

De leerkracht doet er toe!

Wat maakt school tot een succes? Daar heeft John Hattie een groot onderzoek naar gedaan en de resultaten hiervan staan beschreven in het boek Visible Learning. Eén van de ontdekkingen is dat vrijwel elke ingreep van de leerkracht effect heeft op het leergedrag van de leerlingen. De leerkracht doet er dus toe en is een rolmodel! De basishouding van de leerkracht is dan ook ontzettend belangrijk. Zijn visie, waarden en overtuigingen geven richting aan het handelen. Op de Regenboog verwachten wij van de leerkrachten dat zij geduldig en consequent zijn, kennis hebben van de leerlijnen, goed omgaan met de verschillen tussen leerlingen en een heldere, kwalitatief goede instructie geven die stapsgewijs is opgebouwd. Ook is een duidelijk klassenmanagement van groot belang, want dat kan problemen voorkomen en ervoor zorgen dat alles soepel loopt. Hierbij hoort dat de leerkracht alert is, de touwtjes goed in handen heeft, flexibel is en de leertijd effectief benut. Tot slot spelen feedback, evalueren en reflecteren een grote rol, zowel voor de leerlingen als voor de leerkrachten zelf.

Gedifferentieerde instructie

Om de talenten van elk kind tot zijn recht te laten komen en te garanderen dat alle kinderen een bepaald minimumniveau behalen, zijn wij van mening dat differentiatie een noodzaak is. Kinderen moeten op hun eigen niveau kunnen werken, omdat ze willen laten zien dat ze competent zijn en autonoom, maar ze hebben ook grote behoefte aan relaties (van Herpen, 2014). Op de Regenboog betekent eigen niveau niet individueel onderwijs, maar is de instructie interactief en gericht op gezamenlijk begrip en gemeenschapsgevoel.

Om dit te kunnen bewerkstelligen, passen wij convergente differentiatie toe op verschillende gebieden, zoals instructie, leerstof, tempo, extra zorg en in hoge uitzondering naar (minimum-)doel, waarbij een OPP wordt opgesteld. Tijdens deze differentiatie gaan we uit van drie subgroepen. We denken hierbij aan basisinstructie, verkorte instructie en verlengde instructie, zodat er tegemoet gekomen wordt aan de instructiebehoeften van alle kinderen. De instructietafel of de kleine kring kan hierbij ingezet worden.

Om te kunnen differentiëren is het van belang dat instructies zeer effectief gegeven kunnen worden. Een effectieve instructie is doelmatig en een aanwijzing van wat er gedaan of hoe er gehandeld moet worden. Een goed klassenmanagement, een zorgvuldige voorbereiding inclusief planning en kennis van de leerdoelen/ leerlijnen zijn voorwaarden, zodat je tijdens de instructie gericht bent op de (re)actie van de kinderen. Met andere woorden: We letten op het welbevinden en de betrokkenheid, om zo te zien hoe de instructie binnenkomt.

Het realiseren van uitgestelde aandacht in de groep is een voorwaarde om gedifferentieerde instructie in praktijk te kunnen brengen. Het zelfstandig werken neemt daarom een belangrijke plek in binnen ons onderwijs. De werkwijze hiervan staat beschreven in het handboek 'zelfstandig werken'.

Lesdoelen en succescriteria

Als je alle leerlingen in elke les wilt laten leren, kun je niet om doelen heen. Doelen zijn er dan ook in de eerste plaats bestemd voor de leerling. Een doel geeft richting aan het leren en helpt te focussen tijdens het oefenen. Zo is een leerling in staat om de aandacht te richten op die aspecten waarin een verandering nodig is; een kortere manier gebruiken, iets uit het hoofd weten, geen model of materiaal meer gebruiken of juist alleen nog maar een model gebruiken, direct weten hoe een 'probleem' aan te pakken, enzovoort. De stappen die leerlingen hiervoor kunnen gebruiken, worden weergegeven in de succescriteria. Hierdoor kan de leerling tijdens het oefenen leren van ervaringen en zichzelf steeds meer verbeteren.

Maar de leerdoelen zijn er ook voor de leraar. Weten aan welke doelen je leerlingen gaan werken helpt je als leraar om de juiste keuzes te maken; wie moeten welke instructie krijgen, wie hebben vooral feedback nodig, welke werkvorm is het meest geschikt om dit doel te bereiken, welke informatie moet ik leerlingen geven om hun aandacht op de juiste aspecten te richten, enzovoort. Een belangrijke vraag is ook; kan ik de opdrachten uit de methode hierbij gebruiken, moet ik een selectie daaruit maken, de vorm aanpassen of is hier een alternatief nodig om het beoogde doel te kunnen bereiken? Op de Regenboog volgen we dan ook niet klakkeloos de methode, maar maakt de leerkracht een bewuste keuze voor het benodigde lesmateriaal.

Een lesdoel of afgesproken criteria is ook noodzakelijk om te kunnen evalueren. Zo kan de leerling al zelf nagaan of het doel is bereikt of dat hij aan de afgesproken criteria heeft voldaan. Hierdoor ontstaat een meer betrokken houding ten opzichte van de afgesproken opdracht. Zo kan de leraar in de nabespreking het accent op de juiste aspecten leggen en zinvolle feedback geven op de aanpak en het resultaat daarvan.

Het formuleren van doelen speelt tijdens de voorbereiding van de lessen dan ook een belangrijke rol. Een doel van een leerling moet aan een paar kenmerken voldoen:

Het doel:

- beschrijft de opbrengst, het beoogde resultaat: 'ik kan', 'ik weet', 'ik kan uitleggen /tekenen /uitbeelden', enzovoort;
- beschrijft zo nodig de condities waaronder dat resultaat gedemonstreerd moet worden: 'uit het hoofd', 'op één A4'tje', 'met een lege getallenlijn', 'zonder spiekbriefje', 'in maximaal vijf minuten', enzovoort;

Afspraken en tussendoelen lesdoelen en succescriteria:

Groep 1 en 2:

- De lesdoelen en succescriteria voor rekenen en taal hangen zichtbaar in de klas.
- Tijdens de overige vakken worden de lesdoelen benoemd.

Groep 3 t/m 8:

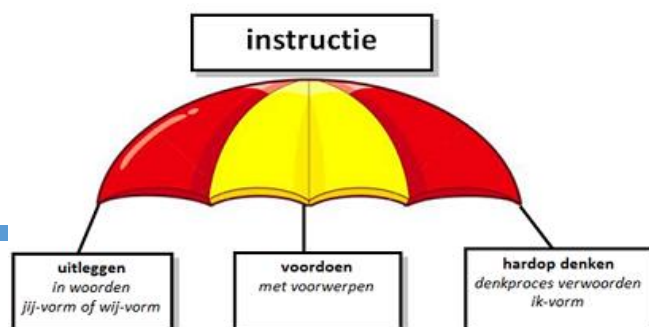
- De lesdoelen en succescriteria voor rekenen, taal en spelling hangen zichtbaar in de klas.
- Er wordt tijdens de instructie regelmatig verwezen naar de lesdoelen en succescriteria.
- In de hogere groepen kunnen de leerlingen soms zelf het lesdoel bedenken.
- Tijdens de overige vakken worden de lesdoelen benoemd.
- In het schooljaar 2017-2018 zullen we gaan experimenteren met lesdoelen en succescriteria voor begrijpend lezen, zodat we volgend schooljaar deze ook structureel kunnen gaan inzetten.

Instructiemodel

Op de Regenboog werken wij zo veel mogelijk met het directe instructiemodel. In het directe instructiemodel wordt de uitvoering van het onderwijsproces voor het grootste gedeelte gecontroleerd door de leerkracht. In tegenstelling tot wat het begrip impliceert, is er wel degelijk ruimte voor interactie. De taak van de leerkracht is juist dat hij of zij bij het aanbieden van de nieuwe leerstof de leerlingen actief bij de les betreft, bijvoorbeeld door het stellen van vragen en het geven van kleine opdrachten.

Het directe instructiemodel is opgebouwd uit zes fasen:

1. Dagelijkse terugblik
Elke les start met het terugblikken op de leerstof van de vorige les en/of met het ophalen van voorkennis.
2. Benoemen en introductie van het lesdoel
Deze fase begint met het benoemen van het lesdoel en een overzicht wat je deze les wilt bereiken. Daarna wordt de nieuwe stof stapsgewijs (aan de hand van de succescriteria) geïnstrueerd, met gebruik van voorbeelden en modeling. De leraar staat model door hardop denkend voor te doen. De leerkracht controleert regelmatig of de leerlingen de stof begrijpen.
3. (In)oefening
Tijdens het begeleid inoefenen stelt de leerkracht veel vragen. Hij let op of alle kinderen betrokken blijven. Coöperatieve werkvormen worden tijdens deze fase regelmatig ingezet, maar dit kan ook bij één van de andere fases aangeboden worden.
4. Individuele verwerking
De leerlingen verwerken de leerstof zelfstandig. De leerkracht creëert een leeromgeving waarin de leerlingen hun leertijd effectief gebruiken en controleert het leerlingenwerk zo snel mogelijk, zodat hij direct feedback kan geven op hun werk. In deze fase kan ook de verlengde instructie gegeven worden aan de kinderen die dat nodig hebben.
5. Periodieke terugblik
Bijvoorbeeld na elk leerstofonderdeel en het analyseren in het weekrooster.
6. Terugkoppeling
Per dagdeel geven de leerkrachten en leerlingen feedback over de werksfeer en de lesdoelen, vooral procesgericht. De leerkracht zet de leerling aan het denken en moedigt veel aan. Wat hebben we geleerd? Wat ging er goed? Wat was er moeilijk? Waardoor kwam dit?

Afspraken en tussendoelen instructiemodel:

Groep 1 en 2

- We werken zo veel mogelijk volgens het directe instructiemodel.
- We werken aan de hand van de drie subgroepen (verkorte, basis- en verlengde instructie). De (stimulerende en eventuele belemmerende) onderwijsbehoeften staan per leerling per vakgebied beschreven als notitie in Parnassys en kun je gemakkelijk aflezen via de groepskaart.
- Meestal wordt er verlengde instructie gegeven in een kleine kring van maximaal 8 kinderen tijdens speel- en werktijd. De plaats van de kleine kring is afhankelijk van de activiteit. De kring kan dus aan een werktafel, in de leeshoek of in een kring plaatsvinden. De kleine kring heeft als hoofddoel interactie, extra ondersteuning of uitdaging. De gedifferentieerde instructie wordt geregistreerd in het speciale vak, dat aan het begin van elke week op het weekrooster staat.
- Andere kinderen krijgen korte instructie over wat ze zelfstandig kunnen doen. De regel die de kinderen volgen is dat als ze iets niet weten, ze het eerst zelf nog eens moeten proberen en daarna aan een ander kind uitleg gaan vragen. Tevens moeten de kinderen, als ze met hun activiteit klaar zijn, het zelf opruimen en een vervolgoopdracht kiezen. De leerkracht doet een rondje door de groep wanneer zij de activiteit in de kleine kring heeft afgesloten, zodat zelfstandig werkende kinderen aandacht krijgen.
- Er wordt gewerkt met het stoplicht, de time timer en het weektaakformulier. Het zelfstandig werken is uitgebreider beschreven in het handboek 'zelfstandig werken'.

Tussendoelen groep 1

De kinderen in groep 1 kunnen het eerste half jaar:

- Na een individuele instructie starten met een werkactiviteit;
- Hulp aannemen van een maatje uit groep 2.

De kinderen in groep 1 kunnen het tweede half jaar:

- Een klassikale instructie volgen;
- Ongeveer 10 minuten instructie volgen in een kleine kring.

Tussendoelen groep 2

De kinderen beheersen de doelen van groep 1.

De kinderen kunnen:

- Na een klassikale of kleine kring zelfstandig een opdracht uitvoeren;
- Wachten met het stellen van de vraag tot de leerkracht bij hen is aangekomen;
- Zich houden aan de regels van het stoplicht en de time timer.

Groep 3 t/m 8

- We werken zo veel mogelijk volgens het directe instructiemodel.
- We werken aan de hand van de drie subgroepen (verkorte, basis- en verlengde instructie). De (stimulerende en eventueel belemmerende) onderwijsbehoeften staan per leerling per vakgebied beschreven als notitie in Parnassys en kun je gemakkelijk aflezen via de groepskaart.
- De gedifferentieerde instructie worden gegeven tijdens de methodelessen, maar ook tijdens de weektaakmomenten. Tijdens deze momenten geeft de leerkracht extra instructie aan de verschillende subgroepen n.a.v. de analyses.
- De methodetoetsen worden per blok geanalyseerd. De leermoeilijkheden van groepjes kinderen worden geregistreerd op het weekrooster en het weektaakformulier. Wekelijks worden de resultaten vanuit de methodelessen ook bekeken en kunnen de groepjes en de aangeboden leerstof worden aangepast.
- Meestal wordt er verlengde instructie gegeven aan de instructietafel op een vaste plek in het lokaal. Deze tafel wordt zo geplaatst in het lokaal, dat de kinderen rustig kunnen werken en de leerkracht goed overzicht heeft over de groep. De leerlingen mogen zelf ook aangeven wanneer ze extra hulp nodig hebben.
- De leerkracht loopt, wanneer het stoplicht op groen staat, een vaste ronde door de groep. Kinderen met een vraag kunnen hun zelfstandig werkblokje op de vraagteken leggen, zodat zij hun handen vrij hebben om door te werken. Op deze momenten werken zij verder aan andere opdrachten, die zij wel zelfstandig kunnen verwerken. Afhankelijk van de leerstof of de sfeer in de groep wordt er vaker een rondje gelopen.
- Met de Time Timer, die in de buurt van het stoplicht hangt, maken we eenvoudig inzichtelijk hoeveel tijd er nog is om bijvoorbeeld een bepaalde taak uit te voeren. De rode schijf van de Time Timer laat zien hoelang iets nog duurt of mag duren.
- Er wordt gewerkt met het stoplicht en het weektaakformulier. Het zelfstandig werken is uitgebreider beschreven in het handboek 'zelfstandig werken'.

Tussendoelen groep 3

De kinderen beheersen de doelen van groep 1 en 2.

De kinderen in groep 3 kunnen:

- Een klassikale instructie volgen;
- Een basis, verkorte of verlengde instructie volgen;
- Zelfstandig (ver)werken aan de dag- en weektaken gedurende 10 minuten (uitgestelde aandacht);
- Werken volgens het weektaakformulier;
- Wanneer zij iets niet begrijpen ten eerste zelf nog eens goed naar de opdracht kijken, ten tweede een klasgenoot om hulp vragen en ten derde de leerkracht om hulp vragen;
- Aangeven wat zij niet begrijpen en individuele hulp ontvangen wanneer de leerkracht een rondje door de groep loopt;
- Hun onderwijsbehoeften aangeven d.m.v. het zelfstandig werkblokje.

Tussendoelen groep 4

De kinderen beheersen de doelen van groep 3.

De kinderen in groep 4 kunnen:

- Aangeven dat zij willen deelnemen aan een verlengde instructie.
- Zelfstandig (ver)werken aan de dag- en weektaken gedurende 20 minuten.

Tussendoelen groep 5

De kinderen beheersen de doelen van groep 3 en 4.

De kinderen in groep 5 kunnen:

- Zelfstandig (ver)werken aan de dag- en weektaken gedurende 25 minuten.

Tussendoelen groep 6

De kinderen beheersen de doelen van groep 3, 4 en 5.

De kinderen in groep 6 kunnen:

- Zelfstandig (ver)werken aan de dag- en weektaken gedurende 30 minuten.

In groep 7 en 8 worden de verworven vaardigheden geborgd.

(Paragraaf) Kijkwijzer directe instructie

Naam: Groep: Datum:

Ingevuld door:.....

1 De dagelijkse terugblik	gezien	opmerkingen
1. geeft een samenvatting van de voorafgaande stof	☐	
2. haalt de benodigde voorkennis op	☐	

2 Presentatie	gezien	opmerkingen
1. geeft lesdoel en/ of een lesoverzicht	☐	
2. maakt de kinderen warm voor het onderwerp	☐	
3. onderwijst in kleine stappen	☐	
4. geeft concrete voorbeelden/ modellen	☐	
5. gebruikt heldere taal	☐	
6. gaat na of de leerlingen de stof begrijpen	☐	
7. daagt de leerlingen uit	☐	

3 Begeleide (in) oefening	gezien	opmerkingen
1. laat de leerlingen onder begeleiding oefenen	☐	
2. geeft korte en duidelijke opdrachten	☐	
3. stelt veel vragen	☐	
4. zorgt dat de leerlingen betrokken blijven	☐	
5. zorgt voor hoge successcores	☐	
6. uitvallers maken gebruik van de instructietafel	☐	
7. Maakt gebruik van coöperatieve werkvormen <i>(kan ook in een andere fase toegepast worden!)</i>	☐	

4 Individuele verwerking	gezien	opmerkingen
1. zorgt dat de leerlingen onmiddellijk beginnen	☐	
2. zorgt dat de inhoud gelijk is aan de voorafgaande fase (kan natuurlijk ook dat er een deel van de inhoud hetzelfde is en dat de rest herhaling is)	☐	
3. zorgt voor een ononderbroken lesfase	☐	
4. laat de leerlingen elkaar helpen (hangt af van de les en kleur van het blokje die je kiest)	☐	
5. laat de leerlingen weten dat het werk wordt besproken (individueel, samen en/of met de leerkracht, etc)	☐	

5 Lesafsluiting	gezien	opmerkingen
1. sluit de les af	☐	
2. kijkt samen terug op de les	☐	
3. bespreekt wat ze geleerd hebben	☐	
4. bespreekt wat moeilijk was / waar liep je tegenaan en dit zowel voor de lesstof als voor praktische dingen als materiaal pakken, slijpen etc	☐	

6 Algemeen	gezien	opmerkingen
1. geeft duidelijke opdrachten	☐	
2. geeft veel <u>positieve</u> aanmoediging	☐	
3. laat kinderen elkaar uitleg geven, vragen stellen en corrigeren	☐	
4. vraagt hoe leerlingen aan het antwoord komen	☐	
5. biedt gelegenheid tot vergelijken van verschillende oplossingsstrategieën	☐	

Coöperatieve leerstrategieën

Het leren beschouwen we als een vanzelfsprekende en meestal plezierige activiteit met als doel het steeds zelfstandiger worden van de leerlingen. Het samen leren, samenwerken en zorg dragen voor elkaar vinden wij op de Regenboog erg belangrijk. Wij streven er dan ook naar regelmatig gebruik te maken van Coöperatieve Leerstrategieën.

Coöperatieve Leerstrategieën bieden een werkwijze voor vruchtbaar samenwerken in groepjes van twee of vier leerlingen. Het is een effectieve vorm van klassenmanagement voor alle groepen in het onderwijs (Kagan & Kagan, 2014).

Door coöperatieve leerstrategieën toe te passen:

- gaan leerlingen beter leren. Honderden onderzoeken tonen aan dat Coöperatieve Leerstrategieën de prestaties verbeteren op alle niveaus en op het gebied van elke leerstofinhoud;
- worden schoolprestaties bevorderd, met name voor leerlingen uit minderheidsgroeperingen en zwakke leerlingen, waarmee de kloof tussen goed en slecht presterende kinderen kleiner wordt en gelijke kansen in het onderwijs worden bevorderd;
- verbetert de interactie tussen verschillende etnische groeperingen, zorgt ervoor dat er meer vriendschappen worden gesloten tussen leerlingen van verschillende culturen en vervangt racisme door begrip en empathie;
- verbetert de ontwikkeling van persoonlijke en sociale vaardigheden in onze maatschappij. Kinderen doen essentiële vaardigheden op, waardoor zij beter zullen functioneren in de wereld van de 21^e eeuw.

Volgens Hattie (2016) is coöperatief leren een krachtig middel. Het is het meest krachtig als de leerlingen eerst voldoende oppervlakkige kennis hebben opgedaan. Het is dan zeer nuttig voor het leren van concepten, verbaal redeneren, categoriseren, ruimtelijk inzicht, geheugen en bij het schatten-beoordelen-voorspellen. Ook zegt Hattie dat het effect van klasgenoten op het leren hoog is. Klasgenoten hebben invloed op het leren met helpen, uitleggen, vrienden zijn, feedback geven en zorgen dat de klas of school een plek is waar leerlingen elke dag willen komen (Wilkinson, Parr, Hattie & Townsend, 2002).

Voorbeelden van Coöperatieve Leerstrategieën die wij op de Regenboog gebruiken zijn:

- binnen/buiten kring
- flitskaarten
- tafelrondje per tweetal
- tweegesprek op tijd
- tweevergelijk
- samen opdrachten maken

- ...

Feedback

Als leerkrachten schriften nakijken om feedback te geven aan leerlingen, kan dat effectief zijn. Daarbij is het wel van belang hoe zij feedback geven. Feedback geven door alleen een krul te zetten of fouten te corrigeren geeft geen informatie over de taak en is eigenlijk geen feedback. Deze vorm van nakijken is nutteloos voor het leren van leerlingen. Feedback is pas effectief als deze bijdraagt aan het leren van leerlingen en is het effectiefst wanneer deze de lerende antwoord geeft op drie vragen:

- Waar ga ik naartoe? (wat is het doel van deze taak)
- Hoe doe ik het? (informatie over de huidige leerprestaties en leerprocessen)
- Wat is de volgende stap? (individuele tips om het beoogde leerdoel te bereiken)

De focus van feedback moet liggen op veranderingen die de leerling moet doorlopen en niet op veranderingen in diens werk. Voor effectieve feedback is ook een goede vertrouwensrelatie tussen de leerling en de leerkracht nodig.

Wanneer leraren proces-georiënteerde feedback geven op het leerproces kan deze het leerproces en de leerbereidheid van leerlingen bevorderen, in tegenstelling tot becijferende en beoordelende feedback. Proces-georiënteerde feedback heeft pas invloed op het leren van leerlingen wanneer zij iets doen met de ontvangen feedback. Omdat leerlingen dit niet vanzelf doen, is (alsnog) directe instructie nodig van de leerkracht. Daarbij is van belang dat snel nakijken en snel terugkoppelen de effectiviteit bevordert.

Afspraken over het nakijkwerk

- De leerkrachten lopen regelmatig een controleronde door de klas, zodat zij procesgerichte feedback kunnen geven aan de leerlingen.
- Testen en toetsen worden binnen een week nagekeken, zodat er zo snel mogelijk een terugkoppeling gegeven kan worden.
- De leerkrachten kunnen er voor kiezen om alleen de opdracht(en) die aansluiten bij het lesdoel te bekijken, zodat zij kunnen beoordelen in hoeverre de leerlingen het beheersen. In het weekrooster kunnen zij de aandachtspunten hiervan noteren en laten terugkomen in hun lessen.
- Leerlingen kunnen hun eigen werk nakijken en bij een x aantal fouten moeten zij dit aangeven bij de leerkracht, zodat er direct of binnen een korte tijd feedback hierop gegeven kan worden.
- De leerkrachten kunnen er voor kiezen om alleen de opdracht(en) die aansluiten bij het lesdoel klassikaal na te kijken. Door modeling van de leerlingen of de leerkracht kunnen anderen leren hoe zij bepaalde opdrachten (hadden) moeten aanpakken.
- Na het klassikaal of zelfstandig nakijken, kunnen leerlingen op het briefje schrijven wat zij nog lastig vinden of waarbij zij veel fout hadden. Dit leveren ze in bij de

leerkracht, zodat hij/ zij dit kan meenemen tijdens het voorbereiden van een volgende les.

- De leerkracht neemt steekproeven om te kijken hoe het werk is gedaan.
- De leerkracht maakt een bewuste keuze bij het nakijken, omdat sommige kinderen qua werkverzorging en nauwkeurigheid extra in de gaten gehouden moeten worden.
- Soms zetten wij wel krullen of delen we stickers/ stempels uit, omdat uit de praktijk blijkt dat het motiverend werkt wanneer de leerlingen weten dat er naar hun werk gekeken wordt.

Eigenaarschap

Binnen het onderwijs op de Regenboog streven wij er naar dat leerlingen steeds meer eigenaar worden van hun leerproces. Naar onze mening werkt het motiverend en draagt het bij aan een positiever zelfbeeld. Een hoge mate van eigenaarschap bij leerlingen zou zelfs leiden tot hogere resultaten (Duckworth, 2009). Hieronder een aantal punten die wij op de Regenboog inzetten om eigenaarschap bij de leerlingen te vergroten.

Betekenisvol onderwijs

Onderwijs dat betekenis heeft voor de leerling, zorgt voor hogere betrokkenheid. We proberen de lessen daarom te plaatsen in een voor de leerlingen betekenisvolle context. In lentemaanden herfstbladeren tekenen, heeft natuurlijk totaal geen betekenis! We proberen daarom zo veel mogelijk aan te sluiten bij de huidige tijd en actuele situaties. Zo gaan de teksten van begrijpend lezen altijd over een onderwerp vanuit het nieuws van die week. Daarnaast proberen we te zorgen voor afwisseling, want als een leerling zich interesseert voor een bepaald onderwerp zal hij meer gemotiveerd zijn om zijn taak uit te voeren.

Oog voor kleine dingen

Het waarderen van het initiatief stimuleert het eigenaarschap van de leerling. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat elke leerling zich gehoord en gezien voelt. Hoe klein de stap of het initiatief ook is.

Bewust zijn van je rol als leraar

Goed voorbeeld doet goed volgen. Als je als leraar uitstraalt dat je kunt leren van je fouten en invloed hebt op wat je leert en hoe je leert, kan een leerling dit gedrag van je overnemen.

Zelf keuzes maken

Als een leerling mede mag bepalen waar hij aan werkt in de komende periode, zal hij meer gemotiveerd zijn om het bijbehorende doel te bereiken en zich meer verantwoordelijk voelen voor de taak. Het kiezen van de soort instructie die het nodig heeft of wat ze willen oefenen tijdens de weektaak zijn hiervan een voorbeeld.

Leren zichtbaar maken

Je kunt een leerling meer verantwoordelijkheid voor zijn ontwikkeling laten ervaren, wanneer je zichtbaar maakt wat hij heeft geleerd, waar het geleerde een onderdeel van is en wat de volgende stap kan zijn. Het indirecte instructiemodel met de bijbehorende lesdoelen en succescriteria spelen hierin een grote rol.

Zelf doelen bepalen

Leerlingen die werken aan eigen doelen, zullen zich meer eigenaar voelen van het proces dat doorlopen moet worden om dat doel te bereiken. Hiervoor zetten we de leercirkel in, waarbij de leerlingen kritisch naar zichzelf gaan kijken in hoeverre zij bepaalde vaardigheden beheersen. Aan de hand daarvan kunnen ze eigen doelen opstellen. Tijdens de gesprekken kunnen de leerlingen samen met ouders en leerkracht bepalen op welke vakgebieden de komende periode de accenten komen te liggen en hoe hieraan gewerkt gaat worden.

Verantwoordelijkheid creëren

Verantwoordelijkheid creëert betrokkenheid. Leerlingen die weten dat het bereiken van het doel afhangt van hun eigen inzet, zullen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun taak en zullen vervolgens beter hun best doen.

Evalueren

Een leerling die zijn eigen leerproces evalueert, leert wat hij de volgende keer anders kan doen. Ook dit vergroot het gevoel van eigenaarschap van de leerling.

Gezamenlijke regels opstellen

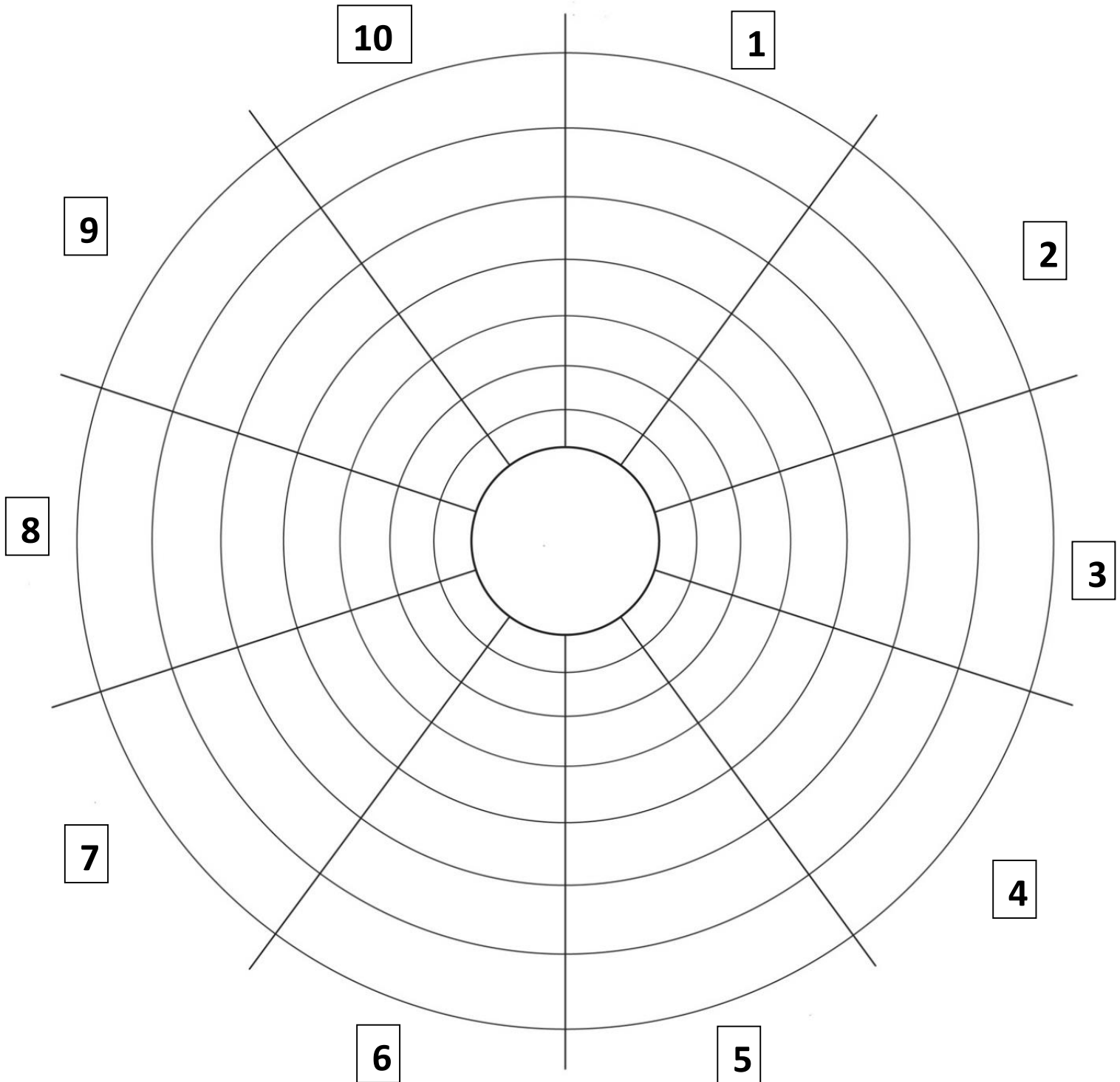
Regels die opgelegd worden door de leraar, voelen niet 'eigen'. Regels en afspraken die samen met de leerlingen worden opgesteld, zullen eerder worden nageleefd.

Procesgerichte feedback

Feedback op het proces laat leerlingen ervaren dat ze invloed hebben op het proces én dat ze kunnen leren van eerdere ervaringen en fouten. Tijdens de feedback gebruiken wij daarom regelmatig het woordje 'nog', bijvoorbeeld: Ik zie dat je dit nog lastig vindt. Want wanneer je namelijk echt iets wilt bereiken en hier veel voor oefent, is alles te leren.

Dit is geïnspireerd op onderzoeken van Zimmerman (1990), Duckworth (2009) Marzano (2010), Dweck (2011) en Marino (2011).

MIJN EIGEN LEERCIRKEL

Toelichting:

- 1. Ik weet wat het lesdoel is en ik let op de leerstappen.**
 - *Lesdoel kunnen benoemen.
 - *Leerstappen (criteria) volgen en kunnen verwoorden.

- 2. Ik weet waarom ik dit leer.**
 - *Plaats op de leerlijn (weten wat de volgende stap is).
 - *Kunnen benoemen waarvoor het nodig of handig is.

- 3. Ik kan keuzes maken in wat ik nodig heb om de les goed te kunnen maken.**
 - *Bewust kunnen kiezen voor een algemene, verlengde of verkorte instructie..
 - *De juiste stappen volgen om zelfstandig en probleemoplossend te werken.
 - *De juiste spullen kunnen vinden en inzetten.

- 4. Ik houd vol als het moeilijk is.**
 - *Doorzetten.
 - *Om hulp durven vragen aan klasgenoten of de leerkracht.

- 5. Ik ben kritisch op mijn werk.**
 - *Kritisch luisteren.
 - *Nauwkeurig werken.
 - *Eigen werk controleren.
 - *Zorgvuldig nakijken.

- 6. Ik leer van mijn fouten.**
 - *Durven fouten te maken (van proberen kun je leren).
 - *Achterhalen waarom het fout is en hoe het beter kan.
 - *Aangeven bij/ hulp vragen aan de leerkracht bij te veel fouten.

- 7. Ik reflecteer.**
 - *Nadenken over eigen gedrag en werk.
 - *Achterhalen waarom het fout is en hoe het beter kan.
 - *Aangeven bij/ hulp vragen aan de leerkracht bij te veel fouten.

- 8. Ik kan samenwerken.**
 - *Met en van elkaar leren (twee weten meer dan een).
 - *Serieus met elkaar met de opdracht bezig zijn.

- 9. Ik kan een ander helpen bij het leren.**
 - *Hulp kunnen aanbieden.
 - *Hulp/ uitleg kunnen geven op een aardige manier.

Afspraken en doorgaande lijn eigenaarschap

- In groep 1 t/m 4 bereiden we de kinderen voor op de leercirkel door hen de begrippen aan te leren door betekenisvolle en beeldende verhalen, voorbeelden en contexten. *Voorbeelden hiervan zullen we verzamelen in de bijlage.*
- Halverwege jaargroep 5 wordt er concreet met de leercirkel gewerkt. Zij maken kennis met het reflecteren en invullen van de taartpunten. ‘
- In de groepen 6 t/m 8 wordt de leercirkel structureel ingezet. Elke periode wordt er gewerkt aan 3 taartpunten, zodat aan het einde van het schooljaar de gehele leercirkel is ingekleurd.
 - Periode 1; t/m voortgangsgesprekken in november
 - Periode 2; t/m rapportgesprekken in maart
 - Periode 3; t/m evaluatiegesprekken in juni
- De leercirkels worden bewaard en elke periode verder ingevuld.
- Aan het einde van het schooljaar worden de leercirkels tijdens de overdracht doorgegeven aan de volgende leerkracht, zodat deze tijdens de startgesprekken besproken kunnen worden en nieuwe doelen kunnen worden gesteld.
- Daarnaast worden de resultaten twee keer per jaar op het opbrengstenformulier ingevuld. Hier wordt beschreven wat belangrijk/ opvallend is voor de gehele groep, bepaalde groepjes en individuele kinderen.
- Bijzonderheden worden genoteerd bij de onderwijsbehoeften in Parnassys.